

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Astronomický ústav AV ČR, v. v. i., Fričova 298, 251 65 Ondřejov
tel. 775 388 400, info@astro.cz

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 161 z 11. 10. 2011

Cena Littera Astronomica za rok 2011

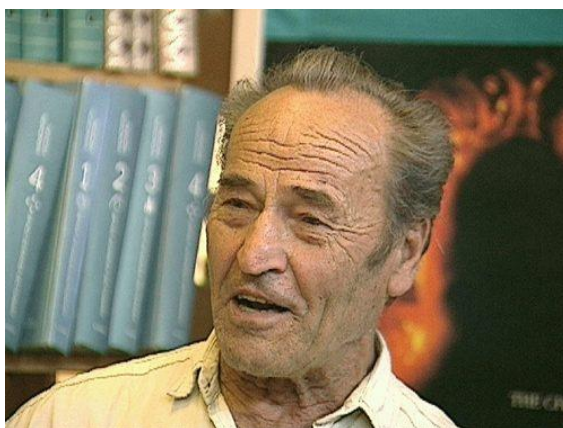
Česká astronomická společnost ocenila cenou Littera Astronomica za rok 2011 astronoma a popularizátora astronomie Doc. RNDr. Josipa Kleczka, DrSc., dlouholetého vědeckého pracovníka Astronomického ústavu AV ČR. Slavnostní předání ceny proběhne v pátek 21. října 2011 v 16:00 na 21. Podzimním knižním veletrhu v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodu. Laureát zde od 17:15 přednese přednášku na téma *Člověk a vesmír*.

Letošní udělení ceny Littera Astronomica je zcela mimořádné. Česká astronomická společnost totiž v desetileté historii ceny udělila tuto cenu podruhé jednomu člověku. Josip Kleczek je totiž úplně prvním nositelem ceny Littera Astronomica z roku 2002. Jeho zcela mimořádná kniha *Život se Sluncem a ve vesmíru* vydaná v roce 2011 byla hlavním důvodem pro mimořádné znovudělení ceny za rok 2011.

Cena Littera Astronomica České astronomické společnosti je určena k ocenění osobnosti, která svým literárním dílem významně přispěla k popularizaci astronomie u nás. Littera Astronomica byla poprvé udělena v roce 2002 a jejími držiteli se dosud stali Doc. RNDr. Josip Kleczek, DrSc. z Astronomického ústavu AV ČR, RNDr. Jiří Grygar, CSc. z Fyzikálního ústavu AV ČR, Ing. Antonín Růkl z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy, Ing. Pavel Příhoda z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy, RNDr. Oldřich Hlad z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy, Doc. RNDr. Zdeněk Mikulášek, CSc. z Masarykovy univerzity v Brně, Mgr. Antonín Vítek, CSc. z Akademie věd ČR a Prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc. z ČVUT. Cenu dotuje knihkupectví Kanzelsberger, a.s. (www.kanzelsberger.cz) a Společnost Astropis (www.astropis.cz).

Laureát převezme cenu z rukou knihkupce Jana Kanzelsbergera, spisovatelky a ředitelky 21. Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě PhDr. Markéty Hejkalové a místopředsedy České astronomické společnosti Pavla Suchana. Laudatio pronese předsedkyně Sluneční sekce České astronomické společnosti a bývalá předsedkyně České astronomické společnosti Dr. Eva Marková.

Doc. RNDr. Josip Kleczek, DrSc.

Josip Kleczek se narodil v roce 1923 na území tehdejšího Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (tedy v pozdější Jugoslávii) ve smíšeném manželství. Ještě v útlém dětství se přestěhoval s matkou na Vysočinu do její rodné obce Štěpánov nad Svratkou, kde vychodil i základní školu. Vystudoval matematiku, fyziku a astronomii na Karlově univerzitě a po absolutoriu od roku 1949 pracoval v Astronomickém ústavu AV ČR v Ondřejově, kde se věnoval především sluneční fyzice.

Dr. Josip Kleczek je jednou z nejvýznamnějších osobností československé a později české astronomie u nás i v zahraničí. Je autorem řady vědeckých prací týkajících se sluneční fyziky, autorem čtyřsvazkového díla *Space Sciences Dictionary*, několika monografií, učebnic a knih pro nejširší čtenářskou obec, z nichž nejznámější jsou *Naše souhvězdí*, *Vesmír a člověk* a *Velká encyklopedie vesmíru*. Znamé jsou jeho strhující přednášky věnované Slunci. Tématika Slunce se prolíná veškerou rozsáhlou vědeckou i popularizační činností Dr. Kleczka, výjimkou jsou snad jen vynikající publikace encyklopedického charakteru, kde Slunce netvoří většinou část. Široké veřejnosti jsou známé i jeho rozhlasové příspěvky.

Byl prezidentem komise pro výuku astronomie při Mezinárodní astronomické unii, založil a po dvacet let vedl Mezinárodní školu pro mladé astronomy při UNESCO a Mezinárodní astronomické unii, přednášel na Karlově univerzitě v Praze a působil i na univerzitách mnoha dalších zemí. Byl také předsedou Sluneční sekce Československé astronomické společnosti. Na jeho počest byla pojmenována planetka (2781) Kleczek. V roce 2002 obdržel čestné občanství obce Štěpánov nad Svratkou. V roce 2009 byl oceněn skleněnou medailí Kraje Vysočina. Josip Kleczek je příkladem skromné vědecké osobnosti světového významu.

V roce 2011 vydalo nakladatelství Paseka novou Kleczkovu knihu s názvem *Život se Sluncem a ve vesmíru*. Jde o strhující pohled na Slunce z nejrůznějších úhlů pohledu a každý čtenář si zde najde to své. Kniha začíná významem Slunce pro různé civilizace, historickými souvislostmi, pokračuje zasvěcením do tajů současné sluneční fyziky, řeší složité vztahy mezi Sluncem a Zemí a zejména jejich význam pro člověka samotného. Opomenuty nejsou ani vztah Slunce a okolního vesmíru, interakce s kosmickým zářením a další jevy. Velkým překvapením jsou pasáže, kde se autor zamýšlí nad samotnou podstatou života, při jehož vzniku hrálo Slunce rozhodující roli. **Knižka je tak prvním úvodem do bioastronomie na českém knižním trhu.** Záběr knihy je obrovský a autor mistrně a s lehkostí provází čtenáře různými vědeckými obory, jejichž společným jmenovatelem je Slunce. **Knižka takového formátu nemá v české ani zahraniční astronomické literatuře konkurenta.** Skutečná kvalitní autorská tvorba je v současném nelehkém období exploze informačních technologií nesporně důležitou jistotou pro českého čtenáře.

Josip Kleczek se stal vůbec prvním nositelem ceny *Littera Astronomica* v roce 2002. Od té doby uběhlo dlouhých devět let naplněných pilnou prací vynikajícího astronoma, pro kterého se jakoby zastavil čas. Za rozsáhlou a neutuchající popularizační činnost a zejména za poslední publikaci *Život se Sluncem a ve vesmíru* Česká astronomická společnost udělila letošní cenu *Littera Astronomica* Dr. Josipu Kleczkovi.

Josip Kleczek: Život se Sluncem a ve vesmíru (anotace)

Energie - a zvláště energie sluneční, ať už přímá (záření) či nepřímá (biomasa, vítr, teplo oceánů, vlny apod.) či fosilní (uhlí, ropa, zemní plyn) - rozhoduje o našem životě individuálním i společenském. Nejen život náš, ale i život celé biosféry je na ní naprosto závislý. Proto zcela udivuje obecná neznalost o Slunci jako zdroji této životodárné energie. A právě o tom, jak se ze Slunce uvolňuje energie, jak se přenáší z jeho jádra až na naši Zemi, jak sluneční energie utváří životní prostředí a udržuje život celé biosféry a jak se jeho energie mění v energii tepelnou, chemickou, elektrickou a mechanickou, vypráví tato kniha.

Život na Zemi s hvězdou Sluncem je nepatrným článkem vývoje vesmíru. Planetárních soustav kolem hvězd slunečního typu jsou jen v Mléčné dráze miliardy. A protože všude ve vesmíru vládou stejné zákony, mohl život vzniknout i na planetách u jiných hvězd. Na všechny tyto otázky hledá odpověď nová věda - bioastronomie.

CDROM-Náš vesmír

CDROM-Naše souhvězdí

Náš vesmír

Velká encyklopedie vesmíru

Vesmír a člověk

21. Podzimní knižní veletrh se koná ve dnech 21. – 22. října 2011 v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodě. Podrobnosti o 21. Podzimním knižním veletrhu a jeho programu naleznete na <http://www.hejkal.cz/trh/>. Česká astronomická společnost v Havlíčkově Brodě již po desáté slavnostně udělí cenu Littera Astronomica za literaturu spojenou s astronomií.

Astronomický výběr z programu 21. Podzimního knižního veletrhu:

Po celou dobu konání veletrhu

Stánek České astronomické společnosti a Nakladatelství Aldebaran nabízí prodej knih.

Pozorování Slunce dalekohledem (zdarma). Za jasného počasí nabídneme návštěvníkům veletrhu, ale i kolemjdoucím pohled na Slunce přes filtry, kterými je možné pozorovat sluneční skvrny. Pozorování se uskuteční po dobu veletrhu (v pátek 10 – 19, v sobotu 9 – 17) před Kulturním domem Ostrov. V případě zatažené oblohy předvedeme vlastnosti dalekohledu na pozemských objektech. Za deště se pozorování nekoná. Zajišťuje Jihlavská astronomická společnost.

Pátek 21. října 2011

- **15:00 - 15:45** autogramiáda laureáta ceny Littera Astronomica 2011 Doc. RNDr. Josipa Kleczka, DrSc. na stánku České astronomické společnosti (č. 158).
- **16:00** slavnostní předání ceny Littera Astronomica 2011 v Salonku 2 Kulturního domu Ostrov, Havlíčkův Brod, cenu předá místopředseda České astronomické společnosti Pavel Suchan, laudatio přednese emeritní předsedkyně České astronomické společnosti Dr. Eva Marková.
- **17:15** přednáška laureáta ceny Littera Astronomica 2011 Doc. RNDr. Josipa Kleczka, DrSc. *Člověk a vesmír* v Salonku 2 v prvním patře Kulturního domu Ostrov, Havlíčkův Brod.
- **19:00 až 20:00** večerní pozorování oblohy na Havlíčkově náměstí, kde na tu dobu pohasne veřejné osvětlení. Zajišťuje Jihlavská astronomická společnost.

Kromě České astronomické společnosti (www.astro.cz) na přípravě spolupracuje [Nakladatelství Aldebaran](mailto:nva@nva.cz) (nva@nva.cz) a [Jihlavská astronomická společnost](http://www.jiast.cz/) (<http://www.jiast.cz/>). Více informací o 21. Podzimním knižním veletrhu najdete na www.hejkal.cz.

Pavel Suchan - tiskový tajemník České astronomické společnosti

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23.10.2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR, v. v. i. Archiv tiskových prohlášení a další informace nejen pro novináře lze najít na adrese <http://www.astro.cz/media>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Astronomický ústav AV ČR, v. v. i., Boční II/1401, 141 31 Praha 4, tel.: 226 258 411, e-mail: suchan@astro.cz.